

ภาพลักษณ์ของชาวจีนในเมืองไทยที่ปรากฏในนวนิยายไทย พ.ศ. 2512-2533

นางสาว เพ็ญภา หมอนสอาด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

IMAGE OF THE CHINESE IN THAILAND IN THAI NOVELS 1969-1980.

Miss Pennapa Monsa-ard

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in History

Department of History

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

502150

เพ็ญภา หมอนสอด: ภาพลักษณ์ของชาวจีนในเมืองไทยที่ปรากฏในนวนิยายไทย พ.ศ. 2512-2533. (IMAGES OF THE CHINESE IN THAILAND IN THAI NOVELS 1969-1980) อ. ที่ปรึกษา: ผศ. สุวิมล รุ่งเจริญ, 209 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของชาวจีนในเมืองไทยที่ปรากฏในนวนิยายไทย พ.ศ. 2512-2533 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ของชาวจีนและบริบททางประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ของชาวจีนในไทยที่ปรากฏในนวนิยายช่วงทศวรรษ 2480-2500 มีภาพลักษณ์เป็น “คนอื่น” ผู้ร้าย ศัตรู กลุ่มผู้มีอิทธิพล “คอมมิวนิสต์” คนไม่มีคุณธรรม ต่างจากภาพลักษณ์ของชาวจีนในเมืองไทยที่ปรากฏในนวนิยายไทย พ.ศ. 2512-2533 ที่มีภาพลักษณ์เป็น “จีนสยาม” มีการปรับตัวกลายเป็นไทย มีความรู้สึภาคภูมิใจในเชื้อชาติจีน และความเป็นจีนของตนเอง คนที่มีคุณธรรม ชีดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี นายทุน นักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จทางด้านธุรกิจ และแก้ไขภาพลักษณ์ “คอมมิวนิสต์” ให้ดีขึ้น

การเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของชาวจีนในเมืองไทยที่ปรากฏในนวนิยายไทยพ.ศ. 2512-2533 มีปัจจัยมาจากสภาพการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทางด้านการเมือง ได้แก่ กฎหมายปราบปรามการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ที่ผ่อนคลายลง นโยบายของรัฐบาลที่เน้นการกีดกันทางเชื้อชาติลดลง แผนพัฒนาเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการสะสมทุน และขยายตัวของกลุ่มทุนเชื้อสายจีน ทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การขยายและเติบโตของกลุ่มทุน การรวมตัวของสมาคมและองค์กรทางธุรกิจของชาวจีน ที่มีส่วนผลักดันต่อการเติบโตของกลุ่มนายทุน นักธุรกิจจีน ทำให้มีฐานะมั่งคั่ง และร่ำรวย จนสามารถเข้าไปมีบทบาททางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การเปิดกว้างและยอมรับว่าสังคมไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเชื้อชาติ ทำให้สังคมไทยยอมรับว่าชาวจีนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยด้วย แม้ว่าแนวคิดความเป็นไทยกระแสหลักที่ดูถูกเหยียดหยามให้ชาวจีนเป็น “คนอื่น” ยังคงมีอยู่ในสังคมไทยก็ตาม

ภาควิชา.....ประวัติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....เพ็ญภา หมอนสอด
สาขาวิชา.....ประวัติศาสตร์.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2550.....

#4780172122: MAJOR HISTORY

KEY WORD: CHINESE PEOPLE/ THAI NOVELS/ IMAGE

PENNAPA MONSA-ARD: IMAGES OF THE CHINESE IN THAILAND IN THAI NOVELS 1969-1980, THESIS ADVISOR: ASST. PROF. SUVIMOL ROONGCHAROEN, 209 pp.

The purpose of this thesis is to study the images of the Chinese in Thailand in Thai novels 1969-1980, and the relationship between those images and their historical context.

The Chinese in Thailand as portrayed in the selected Thai novels during 1937-1957 were as the "other", "criminals", "enemies", "mafia" or "influential people", "communists" and "unethical people". These images were different from the images of the Chinese presented in the selected Thai novels 1969-1980. The Chinese in the later period were regarded as the Sino-Siamese, who assimilated themselves into Thai culture but still had pride in their race and their Chinese identity. They adhered to morality, tradition and culture. They were also regarded as successful businessmen. Finally, the Sino-Siamese were less associated with communism.

The Images appeared in the selected Thai novels during 1969-1980 were influenced by political factors such as the increased leniency of the law against communism, the diminution of racial discrimination policies, and the national socio-economic development plans that stimulated the investment of the Chinese business groups. The images were also influenced by economic factors such as the growth of capitalist groups, and the Chinese societies and business organizations which contributed to the Chinese businessmen's wealth as well as allowing them political and economic roles on the national level. As for social and cultural factors, the images of the Chinese were influenced by the acceptance of the Sino-Siamese as members of Thai society, and the recognition of inter-racial and cultural diversity in Thailand, even though a strain of Thai nationalism which looks down upon the Sino-Siamese and treats them as "the other" still exists in Thailand.

Department.....History..... Student's signature..... *เพ็ญนิลา มอนสาอาด*

Field of study.....History..... Advisor's signature..... *[Signature]*

Academic year.....2007.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเสร็จสมบูรณ์ไม่ได้ ถ้าไม่ได้รับการสนับสนุนและการให้ความช่วยเหลือจากบุคคลต่างๆต่อไปนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิมล รุ่งเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนความช่วยเหลือในทุกๆ เรื่องมาโดยตลอดจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พิพาดา ยังเจริญ ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาวิตรี เจริญพงศ์ กรรมการในการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวรรณา เกรียงไกรเพชร กรรมการนอก ที่ช่วยแนะนำประเด็นสำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ทางด้านวรรณคดี ทั้งนี้รวมถึงอาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกคน ที่ได้อบรมสั่งสอน และ ถวายใจเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ พี่สมพร พี่ประสิทธิ์ พี่ปิ๊อบ ที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลงได้ในวันนี้

ขอขอบพระคุณการสนับสนุนทั้งทางด้านกำลังใจและกำลังทรัพย์จาก คุณพ่อวิชัย หมอนสอาด คุณแม่กอบแก้ว หมอนสอาด พี่เก๋ วราภรณ์ หมอนสอาด พี่สาวที่แสนดี ที่คอยให้คำปรึกษา ช่วยเหลือทุกเรื่องและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ น้องยม คุณดา คุณป้า และคุณน้า ที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือในทุกเรื่อง

ขอขอบพระคุณ พี่โคม ไกรปรกรณ์ ที่คอยช่วยเหลือ แนะนำแนวคิด ประเด็นสำคัญในการวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณ พี่กบ พี่เหมียว เป้ โป้ พี่ปิ๊อบ บิ๊ก อเนก พี่จ๋า พี่เจี๊ยบ นิว และพี่สุธิ กับช่วงเวลาที่เราเรียนด้วยกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รวมถึงรุ่นน้องปริญญาโท ภาควิชาประวัติศาสตร์ทุกคน เพื่อนๆ อาจารย์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกคน และเพื่อนๆ ที่หอพัก ศึกษิตนิเวศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตาล การ์ตูน ส้ม ดุ้ยนุ้ย พี่เมย์ พลอย ปู พี่เปิ้ล พี่ฟาง ที่เป็นกำลังใจให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งกำลังทรัพย์บางส่วนที่ทำให้วิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ลงได้

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องกำลังทรัพย์ในช่วงที่ทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ทั้งภาควิชาประวัติศาสตร์ สถาบันภาษา จุฬาฯ และสถาบันเอเชีย จุฬาฯ

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบพระคุณ ชาวจีนทุกคนในเมืองไทย กับเรื่องราวการฝ่าฟันชีวิตจนประสบความสำเร็จ และนวนิยายเกี่ยวกับชาวจีนทุกเล่มที่ทำให้เกิดวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	3
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	3
1.4 วิธีการศึกษา.....	4
1.5 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในวิทยานิพนธ์.....	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
1.8 ทบทวนวรรณกรรม.....	9
บทที่ 2 สังคมไทยกับภาพลักษณ์ของ “ชาวจีนในไทย” ในนวนิยายช่วงทศวรรษ 2480-2500.....	13
2.1 สภาพทางการเมืองภายใต้รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม-รัฐบาล จอมพล ถนอม กิตติขจร สมัยที่ 2.....	14
2.1.1 การเมืองไทยภายใต้รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2481-2487 และ พ.ศ. 2491-2500): การเมืองแบบเชื่อ ท่านผู้นำ.....	14
2.1.2 การเมืองภายใต้รัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ – รัฐบาลจอมพล ถนอม กิตติขจร.....	15
2.2 ภาพรวมของเศรษฐกิจและนโยบายการค้าด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลช่วง ทศวรรษ 2480-2500.....	16

2.2.1 การเปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจแบบชาตินิยมสู่การพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมภายใต้อิทธิพลของธนาคารโลก และแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1.....	16
2.2.2 การพยายามเข้ามาบีบบทบาททางเศรษฐกิจของสมาคมพ่อค้านักธุรกิจ และการสนับสนุนสมาคมพ่อค้านักธุรกิจของรัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และรัฐบาลจอมพล ถนอม กิตติขจร.....	18
2.3 ลักษณะสังคมวัฒนธรรมไทย ช่วงทศวรรษ 2480 – 2500.....	18
2.4 ภาพรวมของนวนิยายไทยในช่วงทศวรรษ 2480 – 2500.....	24
2.5 ภาพลักษณ์ของ “ชาวจีน” ที่ปรากฏผ่านนวนิยายไทยในช่วงทศวรรษ 2480 – 2500.....	30
2.5.1 ภาพลักษณ์ของ “ชาวจีน” ในนวนิยายช่วงทศวรรษ 2480: กรณีศึกษา หัสนิยายชุด พล นิกร กิมหงวน และนวนิยายเรื่อง นี้นแหละ โลก ของ ดอกไม้สด.....	30
2.5.1.1 ภาพลักษณ์ความเป็น “คนอื่น”.....	32
2.5.1.2 ภาพลักษณ์คนไม่มีสัมมาคารวะ.....	38
2.5.2 ภาพลักษณ์ของ “ชาวจีน” ในนวนิยายช่วงทศวรรษ 2490: กรณีศึกษา นวนิยายเรื่อง เสือใบ และเสือดำ ของ ป.อินทปาไลต์.....	39
2.5.2.1 ภาพลักษณ์ของคนเห็นแก่ตัว คดโกง ขูดรีด ขายชาติ.....	40
2.5.2.2 ภาพลักษณ์ “คอมมิวนิสต์”.....	43
2.5.3 ภาพลักษณ์ของ “ชาวจีน” ในนวนิยายช่วงทศวรรษ 2500: กรณีศึกษา นวนิยายเรื่อง เล็บครุฑ (พ.ศ. 2500) ของพนมเทียน.....	46
2.5.3.1 ภาพลักษณ์ “คนอื่น”.....	47
2.5.3.2 ภาพลักษณ์ นักฆ่า นักเลง กลุ่มผู้ร้าย และมีอิทธิพลเป็นภัย ต่อประเทศชาติ.....	49
2.5.3.3 ภาพลักษณ์ เจ้าชู ชีโก ลามก.....	50
2.6 สรุปท้ายบทที่ 2.....	51
บทที่ 3 บริบททางสังคมไทยที่มีผลต่อภาพลักษณ์ “ชาวจีนในไทย” พ.ศ. 2512-2533.....	54

	หน้า
3.1 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการขยายตัวของกลุ่มทุนจีน ชนชั้นกลาง.....	55
3.1.1 ภาพรวมของเศรษฐกิจ และนโยบายด้านเศรษฐกิจ พ.ศ. 2512-2533: แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของแผนพัฒนา	
เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2-6 (พ.ศ. 2510-2534).....	55
3.1.1.1 ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2-3 (พ.ศ. 2510-2519).....	55
3.1.1.2 ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4-5 (พ.ศ. 2520-2529).....	58
3.1.1.3 ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6.....	61
3.1.2 การขยายตัวของกลุ่มทุนชาวจีน ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น.....	62
3.1.2.1 การขยายตัวของกลุ่มทุน และชนชั้นกลางในสมัยรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์.....	62
3.1.2.2 การขยายตัวของทุนเชื้อสายจีน.....	70
3.1.3 โครงสร้างทางการเมืองที่สนับสนุนภาครัฐกิจการส่งออกตามแผน พัฒนาเศรษฐกิจ.....	72
3.1.3.1 การเข้ามาสู่ธุรกิจการเงิน และการธนาคาร บริษัทเอกชน ของกลุ่มเทคโนโลยี หรือกลุ่มขุนนางนักวิชาการใน ช่วงทศวรรษ 2520.....	72
3.1.3.2 บทบาทของสมาคมธุรกิจในการกำหนดนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ.....	75
3.2 การเปิดพื้นที่ทางสังคมภายหลังการเรียกร้องสิทธิของประชาชน.....	78
3.2.1 เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และผลของเหตุการณ์.....	78
3.2.2 การฟื้นตัวของกระแสต่อต้านคอมมิวนิสต์ กลุ่มพลังฝ่ายขวา และ การรัฐประหาร 6 ตุลาคม 2519.....	80
3.3 การเกิดกระแสการตื่นตัวเรื่องเงิน และกระแสความเป็นเงินของกลุ่มลูกหลาน ชาวจีน และวัฒนธรรมของสังคมไทย.....	83
3.3.1 กระแสการตื่นตัวเรื่องเงิน และการขยายตัวของแนวคิดคอมมิวนิสต์ ในกลุ่มนักศึกษาปัญญาชน.....	83
3.3.2 กระแส “วัฒนธรรมแห่งชาติ”.....	91

	หน้า
3.3.3 กระแสความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคม.....	95
3.4 สภาพการเมือง และนโยบายของรัฐบาลที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของ ชาวจีน.....	99
3.4.1 การเมืองภายใต้รัฐบาล จอมพล ถนอม กิตติขจร หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2512 และการปฏิวัติ พ.ศ. 2514.....	99
3.4.2 การเมืองแบบเผด็จการพลเรือนของรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร สู่การเมืองแบบอมตยธิปไตย ของรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมนันทน์.....	105
3.4.3 การเมืองแบบอมตยธิปไตยของรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ สู่การเมืองแบบประชาธิปไตยของรัฐบาลพลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ.....	107
บทที่ 4 ภาพลักษณ์ของ “ชาวจีนในไทย” ในนวนิยายไทย พ.ศ. 2512- 2533.....	111
4.1 ภาพรวมของนวนิยายไทยในช่วงทศวรรษ 2512-2529.....	112
4.2 ภาพลักษณ์ของ “ชาวจีนในไทย” ในนวนิยายช่วงทศวรรษ 2512-2529.....	117
4.2.1 ภาพลักษณ์ความเป็น “คนอื่น”.....	118
4.2.2 ภาพลักษณ์ “คอมมิวนิสต์”.....	124
4.2.3 ภาพลักษณ์ “จีนสยาม” ที่มีความเป็นจีนและความเป็นไทย.....	131
4.2.4 ภาพลักษณ์ความมีคุณธรรม ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมกตัญญู.....	142
4.2.5 ภาพลักษณ์ของนายทุน นักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จทางธุรกิจ.....	146
4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ของ “ชาวจีนในไทย” ในนวนิยายกับ บริบทของสังคมไทย ช่วงทศวรรษ 2512-2529.....	148
4.4 ภาพรวมของนวนิยายในช่วง พ.ศ. 2530-2533.....	154
4.5 ภาพลักษณ์ของ “ชาวจีนในไทย” ในนวนิยายช่วง พ.ศ. 2530- 2533.....	156
4.5.1 ภาพลักษณ์ความเป็น “คนอื่น”.....	160
4.5.1 ภาพลักษณ์ “จีนสยาม” และ “จีนในไทย” ที่มีสำนึกความเป็นจีน และมีความรัก ความกตัญญู รู้คุณแผ่นดินไทย.....	165
4.5.3 ภาพลักษณ์ความมีคุณธรรม ยึดมั่นในขนบธรรมเนียม กตัญญู.....	173

	หน้า
4.5.4 ภาพลักษณ์นายทุน นักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จทางธุรกิจ.....	184
บทที่ 5 บทสรุป.....	191
รายการอ้างอิง.....	196
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	209